

REFERAT FRA MØTE I MATERIELL- OG MILJØKOMITEEN

Dato: 11.9.2019
Sted: AtBs lokaler i Trondheim
Tid: Kl. 10.15 - 14.30

TILSTEDE:

Komiteen:

Frida Christina Skjørberg Dahl (Hedmark Trafikk), Arne Naas (VKT), Odd Arne Mikalsen, Kjell W. Utvaag og delvis Tom (AtB), Bård Henrik Sørensen (Ruter), Einar Aalen Hunsager (Skyss), Johny Liestøl (AKT) og Stig Normann (Troms Fylkestrafikk)

Sekretariat: Reidun Kvitberg Eckhoff

21/19 GODKJENNING AV REFERAT

Vedtaks sak

Vedtak: Referatet godkjennes.

22/19 INNOVASJONSWORKSHOP

Diskusjonssak

Innovasjonsworkshop ble gjennomført. Komiteen ble delt i tre grupper som diskuterte forslag og presenterte hvert sitt. Forslagene ble plassert i et Stark-kryss, som er to kryssende akser med to parametere; innsats (lav til høy) og effekt (lav til høy). Implement angir forslag som krever lav innsats å iverksette, samtidig som det antas å ha høy effekt. Challenge-forslag er også vurdert til å gi høy effekt, men krever en større innsats å iverksette.

Gruppe 1: Stig fra Troms fylkestrafikk, Johnny fra AKT, Tom fra AtB:

Det bør opprettes en **felles plattform for offentlig kollektivtransport rundt om i landet til å dele informasjon, erfaring, i form av dokumenter og en enkel dialogkanal**, for eksempel ved et å benytte et verktøy som Microsoft Teams. Gruppen tenkte det kan være til nytte for Materiell- og miljøkomiteén, både for samarbeidet internt og mellom andre komiteer og forum. Et slikt verktøy gjør det mulig å endre og loggføre alle aktiviteter som skjer på plattformen. Tanken er at sekretariatet også er medlemmer/drifere.

Alternativt kan man også vurdere å lage en nettside. Ruter legger ut all offentlig informasjon på egen nettside. Her ligger det som siste som har vært av konkurranser, og historiske anbud. Se mer på <https://ruter.no/kollektivanbud/arkiv/>

Sekretariatet ved Reidun tok opp Workplace som verktøy til kommunikasjon. Ulempen er at det ikke er så lett å samarbeide om dokumenter på denne plattformen.

Dersom et verktøy som Teams tas i bruk kan dette brukes til for eksempel ved at en ansatt i en kollektiv enhet har kommet et stykke på vei i et arbeidsdokument til et anbud, og ønsker å høre tilbakemeldinger/synspunkter fra med andre medlemmer i gruppa som kunne vært nyttig.

Implement i Stark-krysset: relativt liten innsats og ganske stor effekt.

Ny plattform for deling av informasjon og dokumenter, ekstrarunde:

- Legge opp en lisens for bruk av Teams i kollektivselskapene?
- Det bør være en redaktør i Teams som er fagperson, som kan se over det faglige
- Kontraktskomiteen kan kanskje ha et grensesnitt?
- Kanskje alle medlemmene i kollektivenheten skal ha samme plattform, ta med alle faggruppene?
Kanskje man kan ha lenke til de ulike avdelingene?
- Er det noen negative sider ved tiltaket/effekter?
Hvis det er ikke vedlikeholdes, og ikke ivaretatt er det en negativ effekt. Om det blir tatt i bruk
- Positivt: Løsningen er enkel og funksjonell for rask opprette kontakt- Dagens oppfatning av Teams er at det er lav terskel for å opprette dialog. Særlig erfaringer fra arbeidsgruppa i Bus Nordic, som bruker Teams
- Sekretariat foreslår en nettside som enten en erstatning dersom Teams ikke er aktuelt eller som et supplement, slik at man kan legge en lenke til et dokument. Dette vil ikke være søkbart på nettet

Gruppe 2, Kjell fra AtB, Einar fra Skyss, Bård fra Ruter:

Det bør gjennomføres **hel eller halvdags-workshops** med hele Kollektivtrafikkforeningen med gjester fra andre transportaktører.

Elbusskonferansen var veldig bra og det var mye informasjon på en gang. Det er rask utvikling i transportsektoren. Kollektivtrafikkforeningen kunne ha flere dags-workshoper. Teknologien til elbussoppvarmingen nærmer seg mer at det går an å bruke HVO. Dette kunne vært tema for en workshop. Kan komme tettere på forskingsmiljøet. Vi/bransjen er i utvikling, og spør hverandre for å hente erfaringer. Disse workshopene kan være jevnlig møtepunkt for leverandørindustri.

Vi kan tenke på hvilke leverandører som er aktuelle. Dette kan være en arena for å samle informasjon. Dette planlegges med NHO transport, operatører etc. og tilknyttes fagkompetanse fra Sintef, IFE Archer og lignende. Man kunne arrangere en-til-en møter med leverandørene/operatørene som var mer spisset, og mer interessante om aktørene åpner seg mer via en-til-en møter.

Kanskje operatørene også kan bidra til oppdatering og stille de gode spørsmålene en kan ta med seg i anbud. Det gir stor effekt. Jo mer kan man utfordre operatørene også.

Challenge i Stark-krysset: Relativ stor innsats og antatt stor effekt. Effekten er stor jo større innsats det er.

Gruppe 3: *Odd-Arne fra Troms fylkestrafikk, Arne fra Vestfold kollektivtrafikk
Frida fra Hedmark Trafikk:*

Billettering: Like begreper og samme løsning

1. Standardisering av begreper over hele landet
2. Oversikt over måten man betaler på, hvor mye i hvert enkelt fylke. En felles løsning på dette

Kunden bør få et mer sømløst billett kjøp. I dag har hver by en billetteringsløsning. Hvordan kan vi gjøre en forskjell om å danne en nasjonal struktur innad Kollektivtrafikkforeningen? Å ivareta turister kan også være en utfordring. Nå blir vi inndelt i fylker, og vi blir enda større. Vi kan påvirke hvordan en kunde kan oppleve dette. Hvordan kan vi få til felles begreper? I dag er det forskjellige måter av billettering og validering. Hvordan kan kunden vite hvordan de skal håndtere reisen til og fra og tilnærmingen til betalingsløsningen? Om en standard opprettes og det blir frivillig å benytte den i sitt trafikk selskap, vil noen tilslutte seg og andre ikke. Hva er tiltaket for at alle skal bruke samme begrep?

Burde Bus Nordic kan ha et eget kapittel for begreper for å standardisere dette? Det vil si et eget kapittel for billettering?

Håndbok 203 fra Statens Vegvesen inneholder krav om elektronisk billettering.

Sekretariat forteller at dette arbeidet med standardisering av begreper, samling av felles billetteringsløsninger og funksjonalitet pågår allerede i digital tjenesteutviklingsgruppe. Innspillene kan formidles til denne gruppen.

Konklusjon:

En felles plattform slik som Teams er mer modent for implementering per nå og velges som forslaget som tas med videre fra Materiell- og miljøkomitéen

Det er kanskje vanskelig å definere om hva vi egentlig trenger. Kanskje vi skal legge inn tanker hva vi kommer til å bruke dette til, og definere behovene som oppstår og hva som kan være hvert enkelt bidrag i dette. En ren bestilling.

Sekretariat foreslår å ta opp temaet på neste møte 7. november. Dette vil bli tatt opp i runden rundt bordet. Hver og en bør notere skriftlig hvilke funksjoner og behov de har for kommunikasjon og dokument-/arbeidsdeling til neste møte.

23/19 BUS NORDIC

Orienteringssak

Presentasjon v/ Stig Normann

Arbeidsgruppa for Bus Nordic ved Stig Normann redegjorde om status, historie og hva som kommer. Saksgangen i Bus Nordic ble gjennomgått.

Stig Normann og Bård Henrik Sørensen deltar i arbeidsgruppa som representanter fra Norge. Sverige, Finland, Island og Norge deltar. Danmark forlot samarbeidet, men legger Bus Nordic Standard til grunn.

Norsk Standard er ikke så langt unna Bus Nordic når man gjør en sammenligning.

Det skal være et levende dokument, endringsforslag meldes fortløpende og tas inn i nye versjoner. Forslag til endringer meldes til:

Stig.Normann@tromsfylke.no

Standarden skal settes lavt slik at flest mulig har anledning til å følge den. Det er likevel mulig å sette en høyere standard og overoppfylle kravene.

24/19 ELBUSS-NETTVERK/ NORDISK KONFERANSE FOR UTSLIPPSFRIE BUSSETER OG ANDRE AKTUELLE KONFERANSER

Orienteringssak

Punktet ble utvidet til å omfatte også andre konferanser, messer og aktuelle arrangementer av interesse for komiteen. En oppfordring til å sende spørsmål om elektrifisering til konferansen ble også tatt inn under dette punkt.

Nordisk konferanse for utslippsfrie busser 28.-29. august

Tilbakemeldinger:

- En kul konferanse som inkluderte alle de største leverandørene og operatørene. Veldig nyttig
- 1. dag var superintens og innholdsrik. Dag 2 burde vært på engelsk. Politikerne var litt slappe
- God konferanse med dyktige folk
- Spesielt verdifullt å være på depot og se busser og snakke med sjåfører
- Positivt med faglig innhold, å få møte fagfolk og befaring, som er håndfast og konkret
- Inspirerende og nyttig å se hva som skjer på området
- God mulighet til å få informasjon ut i organisasjonen

Lenke til nettartikkel med presentasjoner, bilder og video fra Nordisk konferanse her:

<https://kollektivtrafikk.no/nordisk-konferanse-for-utslippsfrie-busser-28-29-august-2019/>

Elbussnettverksgruppa ble tatt opp for å se på hvordan vi kan bruke denne i forlengelsen av konferansen for å styrke nettverket knyttet til elbusser. Deltakerlista fra konferansen gjennomgås for å kunne inkludere flere i nettverket Elbussnettverk.

Andre konferanser og messer: Informasjon sendt på Workplace Elbussnettverksgruppa og Materiell- og miljøkomiteen:

- Bus World Europe 18.-23. oktober
- To konferanser om utslippsfrie busser, ett i San Fransisco, USA, 26. sept. og ett i Singapore 14.-15 oktober

Send aktuelle spørsmål til konferansen om elektrifisering:

SALA. BOLK 3: «VEIEN VIDERE FOR BÆREBJELKENE I MOBILITETSTILBUDET»	
15:20 - 17:00	
15:20 - 15:45	NYE TAKTER FOR BUSS OG BÅT Innføring i ITxPT, IT for Public Transport, Sandra Schweizer, AtB Erfaringer fra oppstart av Romeriksanbudet og integrering av ITxPT, Terje Storhaug, Ruter As TRAM-prosjektet, Mikal Dale, Kolumbus As
15:45 - 16:10	JERNBANEREFORMEN – GÅR ALT PÅ SKINNER? Samarbeid mellom tog og annen kollektivtrafikk – takstsamarbeid Hanne Bertnes Norli, Jernbanedirektoratet Arne Fredheim, Hedmark Trafikk FKF
16:10 - 16:35	DROSJEREGULERING - NYE PLATTFORMER OG MOBILITETSSATSNINGER Bane NORs rolle – Niall O’Muire, Bane NOR VY Din Bybil, Kristian Kolind Deltager X – Spennende innlegg loves!
16:35 - 17:00	ELEKTRIFISERING I NORGE – HVA SKJER OG HVA LURER DU PÅ? Vi samler de fremste i Norge på elektrifisering av buss og båt, gir dem 3 min hver til å svare på spørsmål dere har stilt- og spiller inn om temaet! Spørsmål sendes inn her . Vi ser frem til en sesjon med høy spenning!

Send dine spørsmål til: elisabeth.helene.berge@kollektivtrafikk.no

25/19 RUNDE RUNDT BORDET

VKT

Regionreformen er viktigst. Ny kollektivenhet i Vestfold og Telemark opprettes og VKT legges ned. Ny sjef er Trond Myhre for seksjon for kollektiv. I tillegg blir det tre veiseksjoner og en avdeling for Strategi og utvikling og sektorutvikling. En elbuss i Vestfold etter oppfordring fra Tide. 2-3 kr ekstra per km betaler VKT for bussen og den bruker depotlading.

Troms Fylkestrafikk

Troms er i samme situasjon som andre fylker og henger etter på grunn av politisk prosess Det jobbes med for å få en hurtig samhandling mellom Troms

og Finnmark. Nye kontrakter på 171 enheter på HVO i Tromsø. 102 enheter i Midt-Troms. Nye hurtigbåter som skal gå mellom Tromsø og Harstad og flere steder. Ny kontraktstildeling i Harstad - Torghatten trafikkelskap. I Tromsø er det Tide som tildeles kontrakten. Det innføres sanntid i alt materiell på buss, båt og ferge. Mye diskusjon om bompenger og byavtaler. Tromsø er en bussby med økt produksjon, fra 830 avganger til over 1100 avganger. 10 mill. passasjerer i året i Tromsø by. Fergesamband elektrifiseres.

Troms venter på politisk beslutning for å teste og realisere nytt, for eksempel elbuss. Ønsket er en el-ledd buss. Fungerer det i Tromsø, fungerer det overalt. Ikke utfordring med el, men med ledd.

Nye anbud tar opp mer, ikke bare pris, men også kvalitet og miljø.

AtB

Trøndelag slipper sammenslåingsprosess og det er liten endring etter valget. Fylket er sammenslått og har de samme politiske forutsetningene. Nye anbud i Trøndelag. Ikke klimakrav men miljøkrav på Euro 6. Kostnadstaket er låst, 470 mill. ikke mer i 2018-kr. Det er ute et anbud i Nord-Trøndelag på fergestrekninger. Fjordkryssinger skal oppgraderes, blant annet med kabelferger ut til Jøa.

Aldersvennlig transport og fleksibel transport. Bestillingstransport til kunder 67+. Ruteomlegging har gjort at noen som hadde buss i deler av byen har mistet det, blant annet en bygård hvor en stor mengde pensjonister bor. AtB tilbyr transport fra adresse og til knutepunkt, handlesenter, kafeer og lignende, ikke adresse til adresse kjøring. Anbudet ble gjennomført med Mini-konkurransse blant de som de har i skoleskyss Vy, Tide og drosjenæringen kunne konkurrere om kontrakten. Elektrisk transport med nattlading. Det er mulig å utvide kontrakten fra 9-17.30 på hverdager til senere på kvelden og kan omfatte ungdommer som skal på aktiviteter etter hvert. AtB trenger en time - 50-70 min fra bestilling til transporten kommer. Bestilling i app eller man kan ringe kundesenteret som legger inn i app. Vanlig takst benyttes. Nord for Steinkjer er tilbudet enten tog eller bil transport.

Ruter

Økning i kollektivtransport på 30 % flere reiser innenfor de samme kontraktene. For å få nok belegg har Ruter støvsugd markedet for busser og sjåførere. Dette har fungert bra.

Endringsordre på 70 nye elbusser. Dette er ikke helt innkjørt enda. Oppstart Romerike med 400 busser 30. juli, hvorav mange er elbusser. Oppstarten har gått veldig bra, selv med forsinkelse på noen busser. To nye anbud i Oslo syd og Oslo indre by. De skulle kjøres sammen, men ble delt. Oslo syd først. Her blir kun elbusser. I Oslo indre by blir det kun leddbusser og det skal settes inn høykapasitetsbusser. Alt skal være fossilfritt innen 2020. Går over fra dieselfri til HVO. Politisk mange muligheter for å få til flere nye mobilitetsløsninger. Innenfor bestillingstransport er det mange nye testprosjekter. Mellom Fjellhammer og Lørenskog kino er det satt opp bestillingstransport. Man kan ringe en time før. Kjøring innenfor et begrenset område. I Oppegård kan man melde på barn til trening og bestille transport. Rosa busser aldersvennlig transport fortsetter.

Hordaland / Skyss

Fylkessammenslåing er et viktig tema. Kollektivenheten blir splittet i mobilitet og kollektiv og skal ha fokusert på eierstyring og håper å få et sterkere oppdrag fra styrende enhet. Kollektivenheten har ikke fått navn enda. Det blir store avdelinger og noen tverrgående avdelinger. Spennende å se hvordan det vil fungere og hvem som vil ivareta grensesnittet infrastruktur. Operatør får ansvar for grensesnittet i starten og deretter overtar fylkeskommunen ved eiendomsavdelingen. Det må sikres at Skyss har nok kunnskap til å overta eierskapet og at grensesnittet mellom kollektivtrafikk og eiendomsavdelingen fungerer.

Det er tre ferger i helelektrisk drift. Forsinkelser i noen samband grunnet nettoppgradering og kostandssprekk. Enkeltkaier som koster mye mer f.eks. fra 4 mill. til 20 mill. Ferge er et trendy tema. Besøk fra India skal se på fergeløsninger. Vanskelig diskusjon om rutetabellene og elektrifisering av

fergene. Rammevilkårene ble besluttet før den teknologiske utviklingen for fire år siden og medfører nå noen kutt i rutetilbudet.

Skyss har gjennomført flere busser anbud. Målet er å være fossilfri fra desember 2020.

Nye kontrakter for Bergen sentrum. Blant annet skal det kjøres ti elektriske trolleybusser i Bergen. Disse lader og får strøm til kjøring samtidig. Busslinjene i sentrum forlenges. Ca. 80 busser elbusser er forventet. Det blir høyspent fram til depot. Ansvar for innkjøp og etablering er lagt til operatør.

AKT

Aust- og Vest-Agder blir et fylke fra nyttår, noe som merkes med nye ansatte og uklarhet omkring ansvarsområder i nåværende fylkeskommuner.

Anbud i Kristiansand. Nytt bussanlegg med både pantograf og kabellading av el-buss. Det ble også satt opp en pantograf på sykehuset, og 5 el-busser i Kristiansand skal nå utvides til sju. For øvrig er det en el-buss i drift i Mandal, og det kommer to i Arendal.

Neste som kommer er nytt anbud i området Mandal-Lindesnes-Lista samt ferjesamband. Fullelektrisk er vedtatt politisk, og hybrid er pt ikke tema. Bruk av fullelektriske ferjer kan bli en utfordring mtp frekvens i rushtid, og sannsynligvis også kostnadsmessig.

Når det gjelder elbusser blir det etter hvert også tilgang på busser i klasse II og III. Utviklingen skjer utrolig fort, og disse kommer nå for fullt.

Hedmark

Får 20 elbusser fra neste år. Tilbydere var klare allerede fra neste år. Hedmark skal etablere nettstasjonshus og er i gang fra neste år når den nye enheten Innenlandstrafikk er opprettet.

26/19 Eventuelt

Regionreform og deltakelse i komiteen ble tatt opp. Alle tenker på hvem som bør delta. To fra hver region med ulik kompetanse. Aktuelt fra nyttår.

Leverandøroversikt, sak 6/19 fra januar. Tilbakemelding fra AtB var at det ble for krevende å vedlikeholde en slik manuell liste.

Diskusjon om temaet fra innovasjonsworkshopen om hvordan man kan holde seg oppdatert på siste nytt og temaer. Bussleverandørene har en god oversikt over markedet. Det skjer så store endringer fra en tid til en annen. På messer og konferanser er det mulig å knytte kontakter og få siste informasjon.

Forslag om en messekalkulator som viser oversikt over messer og konferanser. 2019 er et stort bussår, særlig elektriske busser, blant annet i Bus World. En eventkalender som viser oversikt over messer og konferanser kan være verdifullt.

Kollektivkonferansen og medlemsmøte 12. og 13. nov. ble tatt opp.